د پتنګانو دره

د استاد محمدصديق پسرلي شهکار بيتونه

غورچاڼ: م. صفا

پل د رهـنما په پله که ږدې، نو هـم دیده یې ږده
پټې سترګې پټې خولې په نورو پسې سیوري ځي

(۱)

دا بیت مې د ښوونځي له وخته په ذهن کې دی، هغه مهال یې شاعر رامعلوم نه و، خو څو کاله وروسته راته څرګنده شوه چې دا رنګه شعرونه د استاد محمد صدیق پسرلي وي.

د استاد «غزلبڼ» مې څو ځله لوستی، په هر ځل لوستلو مې یې نوې دنیا موندلې ده، سږ کال چې مې بیا لوست، د ځان لپاره مې ځینې بیتونه په کتابچه کې ترې ولیکل، وروسته فکر راسره پیدا شو چې راشه کمپیوټر ته یې کړه او د انټرنټ له لارې یې تر دوستانو هم ورسوه...

(۲)

استاد پسرلی دقیق شاعر دی، حکیم شاعر دی، له کلماتو سره یې احساساتي چلند نه دی کړی. دده شعر باید درک شي...

درک د حس تعبیر او تفسیر دی...

د پسرلي صاحب شعر یوازې په حس کولو باندې نه شو راغږولی.

دده پر شعر، فکر پکار دی.

باید معنا پکې کشف شي؛ ځکه معنا ادراکي شی ده...

استاد سیوري په خبرو راوستي... د تسلې په یوه جمله پسې یې سل ځله په زړه یادونه را چڼلي دي... د چنار په وچو لاسو کې یې دعا لیدلې... د حیا په وزرونو یې د رنګونو د الوتلو روایت کړی...

او بالاخره یې شعر لیکلی دی...

اروایې دې ښاده وي!

مصطفی صفا

۱۳۹۵/۵/۲۰هـ ل

بڼ نه یو چې ومـو غوړوي د سرسبزۍ بهار

وخت لکه د سوال لمن بې ځایه غوړولي یو

(غ:۱۱۳۷)

هــره کــیســه ډېره ژر خــپــرېـږي په وزګارو کــې

ښايي چې د صور شپېلۍ تر نورو لومړۍ مره واوري

(غ: ۱۱۳۰)

ژوند چې پسـرلیه لا مـنلي یو

ښايي د پولادو چیچل پاته وي

(غ: ۱٦۰)

لېږ مې مدرسې ته د جلوو چې سر ور ببرته کړ
پیر د طریقت هم یو ساده ماشوم د حسن ؤ

(غ: ۹۰۰مخ)

چې مینه د انسان يې زړه کې نه شي ځايېدلای
له خدای سره د عشق پوچه دعوا يې يعنې څه؟

(غ: ۳۸۲)

پوه شــوم پســرلـيه د عــزت په لار
سر کې د لښکر ځي علم پټه خوله

(غ: ۲۰۶)

می را چې لاهو کړو مزاحــم فکــر
غم که مې غمخور لرلای غم څه و؟
(غ: ۲۲٦)

د مـــنارونـو ارتفـــاع لـه پـراته ســيوري پوښته
د حسن حد مگر معلوم شي په مقياس د مينې
(غ: ۷۰۹)

دا دوه عالمــــه کار او مــختصـــره زندگي
خو، حيف چې بيا هم تېره شي هدره زندگي
(غ: ٦٦٦)

یو حیوان په ټول عالم کې سړی نه شو

دا انسان دی چې په خپله ځناور شي

(غ: ۱۷٦)

نه تنـــها نـالـه مـــو زیـــر او بـــم پـــورې تړلې ده

مـیني مو رشته په درســـت عالــم پورې تړلې ده

دوه ورځـــې ژوندون دي خـــدایه دلته راکاوه ولې

یوه خـــوا، بله خـــوا یې چـــې عـــدم پورې تړلې ده

څنګه به عیار کړي له شپو ورځو سره ذهن څوک

هـــره خوشـــحالي یې په یوه غـم پورې تړلې ده

(غ: ۱۲۳۵)

لوړ مقام چې هرڅه وي ناامنه وي

پاڼه چې څو پورته وي ژر الـوځي

(غ: ۴۹۲)

له زړه تر ژبې پورې لاره مې وه غرېو نيولې

ګيله مې هرڅو هڅوله خو په خوله رانغله

(غ: ۸۳۸)

زه به ستا د خـوږې ژبـې په وفـا څـه بـاور وکـړم

ډېر دروغ شته چې مخونه د رښتيا په پلو نغاړي

(غ: ۸۴۸)

خـدایزده تقاضا به وه د میني که مـنشا د ناز
بې له کــومه جـرمــه لکه ستوري ځړېدلي یو
هرڅو که سپرلیه سر ترپایه اور اوبه کړو عشق
بیا هم لکه شمې خـــپلو پښو ته څڅېدلي یو

(غ: ۹۲۱)

هره یوه لحـظه مـــې له بایللـــو فـــرصــتونو نه
دوړه شوه د لارې په اخیستې پل کې پاتې شوه

(غ: ۹۱۴)

ترڅو چې لار وي پاتې د جرس غوندې سپرلیه
فـریاد د سـوي زړه دې تر هــغـو مـه کېنوه

(غ: ۱۱۴۳)

گومان د مــازیگر د ســـیوري مــه کــوه په مـا
چــې قــد بــه یې د نــورو په نــگاه کې لویوم
د خم په پښو کې رغړم که مې کین ووځي له زړه
دا یـو ثـواب په غـــبـرګه د گــناه کــې لـویوم
په سهوه مې ډېر مه نیسه د سـوي زړه مالکه
ځــو تـانـدې تجـربـې په اشـتباه کـې لویوم

(غ: ۸۲۰)

شوخ ماشومان کوربانه باسي د مېلمه له خونې
چې یاد دې راشي اسویلي باسمه ستا له غمه

(غ: ۸۰۴)

مـه وهـه بـېواکه چـيغې، سـر له کاڼو مه وهه
واوره به خدای ویلې کړي، آبشاره ته به پاته یې

(غ: ۷۹۱)

راغلو له عدمه، خــو په هر قدم
ګورو، عدم بیا غېږه پرانیستې ده

(غ: ۷۶۷)

په څه هوس، په کوم هدف، د څه لپاره درومو؟
د هېرې سیمې مسافــــر، په ورکه لاره درومو
په دې ساحل کې مو د ژوند نښانې ونه لیدې
لـکـه د بحــر څــپې بــېرته لــه کناره درومو
لیونې زړونه په پښو کړې د یوې منډې هوس
د برېبوکی په پله بېدیا ته چې له ښاره درومو

(غ: ۹۶۲)

چې د ناز سروه مې د سترګو مخ ته ودرېده
له هغه وخته مې په زړه کې وه ولاړه چیغه

(غ: ۹۵۹)

یوه د تسلۍ جمـــله مې گــوتــو ته رانغــلله
سل ځلې مې ستا یادونه زړه کې را چنهلي دي

(غ: ۹۸۴)

تل به لکه شـمه پـښه پر ځای سوځي
څوک مه شه گمراه په خپلو اوښکو کې

(غ: ۹٦۹)

ژبه مې شوه گونگه د جلوو بې شمـــېره ژبو ته
زه لکه د سین کاڼی د شور په منځ کې غلی یم

(غ:۹٦۰)

نه کېږي په بې حســو څـه اثر کيسې
خاورو ته يو عـمــر وکړې لمر کيسې
سين له تللــو پرته څه لــــيدلي دي؟
درست عمر يې اورو د سفر کيسې

(غ: ۸۵۴مخ)

په مړينه مې هم نه لوېږي اوس زړه ته هوسايي
چې ژونـد لـکه سېلاب په اضـطراب تـېروم

(غ: ۸مخ)

ستا لاره به ګوري، د وفا په انتظار به وي
سل ځلې که شنه واښه زما له ګوره ووتل

(غ: ۷۴۶)

د ژوند پاڼې بې لوستو اړوم په دغه فکر
چې مرګ به د بل فصل ابتدا وي که به نه وي؟

(غ: ۷۳۵)

سکوت د نیمې شپې چې مې په سر اخیستی دی
آرام مې لکه سین رانه بستر اخیستی دی

(غ:۷۳۲)

يو نفس ژوندون ته څومره لومې وي
هر پلــو چې ګورو قفس اېښی دی

(غ: ۵۸۳)

د چا د کور مخ ته به ناخي لکه زڼی طاووس
د چا په ګور به ږدي ګلونه په زړه سټړی بهار

(غ: ۱۲۴۳)

څه ځای د حیرانی نه دی چې ګاز هم اوبه کېږي
مــړو اوښــکو ته مــې وګوره آواز هم اوبه کېږي

(غ: ۱۲۱۳)

ما ته، تر پرتو کاڼو د لارې دوړې ښې ښکاري
نـه وينم د پورتـه الــوتلــو زور په تيـږو کـې

(غ: ۹۳۵)

د فوارې په پله مې پيل کړ د غوښتنو سفر
په هر قدم مې ېبرته پښو ته رالوېدلی يمه

(غ: ۹۳۱)

وهم د سفر د سين څپې وارخطا کړې دي
څکه بدرگه ورسره استوم يو څو اوښـکې

(غ: ۹۲۷)

مینه کې چې وکړي څوک اودس په خپلو اوښکو
لمـــونځ یې ادا کـــېږي، په ولاړو لکـــه شـــــمه

(غ: ۸۸۹)

شور مې شاته پرېښود چې د ژوند له ښاره ووتم
پټه خـــوله لـــه ښـــاره لکـــه تللــې لاره ووتم

(غ: ۱۰۴۹)

اوښکې یې مه گڼه سېلاب شو، د زغم بند یې یووړ
زړه کـــــې تـــناکــــو چــــې د عـــمــــر لــــه آزاره ژړل

(غ: ۱۰۳۹)

پە یوە شپە غم نە ارزي گردە ژوندون

د نیمــې لارې مــل، نامردە ژوندون

ترخــو بە ځــان ورپـورې ونښـــــلوو

لمــن خــندې آخـر لە گردە ژوندون

(غ: ۴٦۴)

د زمــانې بهـــیر کە څە هــم مــخ پر وړاندې درومي

خو ژوند یو سېل دی چې څو ځي هغومرە لاندې درومي

(غ: ۴۹۳)

دا تېرى بخښلاى نه شي مينه په درشل د ناز
خپلو بې فکريو ته چې کله د خداى کړه وايو

(غ: ۹۲۲)

څه ښويه آيينه نه يم چې هر څه دې کړم هېر
يادونه دې په زړه باندې کـــــيندلي گـرځوم

(غ: ۹۳٦)

ورک وي چـې تنها وي په اسبابو متکي خلک
چا وي چې پيدا لکـــه مېږى سپکې وزرې کړه

(غ: ٦۴۸)

په ســـلو ژبو چې سوســـن په بڼ کې پټه خوله ؤ
پوه شوم د خپل ښایست نشه اخلي له ګله ژبه
دومـــره چـــې ژر ژر په هر دم په بله بله اوړي
تــه وا زده کــړې يې له خـــپل خواره وربله ژبه
که روڼې اوښـکې دې سپرليه ترجماني نه شي
پټـو دردونـو تـه لفظـــونـه لـــري کلــه ژبه
(غ: ۴۴۲)

هيلې زړه ته راشي، خو په شمار يې کله پوه نه شوم
دا وحــشي کــوترې چـــې څــو شمــېرې الوتلې وي
(غ: ۵۲۶مخ)

هېر يې کړل سپرليه ظالمان په موږ
واک چې د مظلوم گوتو ته ورغی

(غ: ۳۹۹)

د مـراد مـزله تـه هـرڅـوک ورنږدې شو
يو پښتون لکه ميخ شوی ټغر پروت دی

(غ: ۷۰)

چې په خپله دې تور کـړی د خـپل آل مخ
اوس د سيورې غوندې مښه په دېوال مخ

(غ: ۵۷۵)

لکـــه آواز د آرزوګانـــو په هـــوا درغلـــم
لکه سېلاب بېرته په خپله غاړه وړم جنازه
(غ: ۱۱۰۳)

چې د وینا فرصت یې راکړ حـــیادارو لـېمو
په غلبېل زړه کې مې یوه ګیله هم پاته نه وه
(غ: ۱۰۹۴)

د صـــحرا لوی زړه یې ساتلی شي راز
مجنون چې پټې کړې له ښاره سترګې
(غ: ۱۰۷٦)

ســترګې د ګلــونو مــې سحــر واړه لنــدې ليـدې
دا خـنګه دستور دی چې تر پيښې يې غم وړاندې وي
ځــان ګــنړو يـوازې چــې د مــرګ په پـوله وخــېژو
وبه ګــورو مــوږ نه به هــم زښـته عالم وړاندې وي

(غ: ۱۲۷۷)

نرم زړونه بويه د لطيف حسن ساتلو ته
ډېر دي آيينې کې د ادا ګلونه وکـړل

(غ: ۸۹۸)

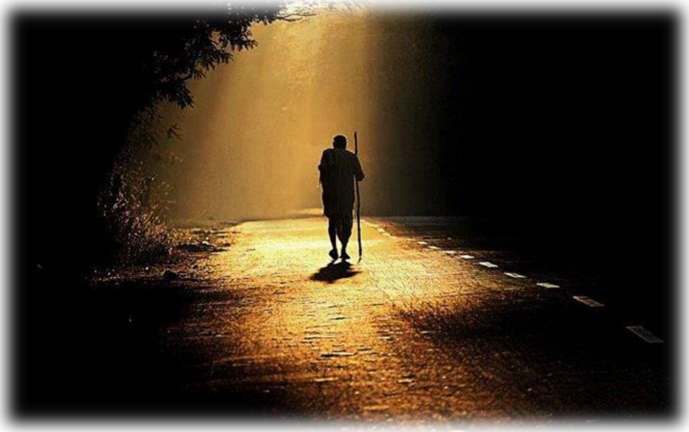

څه سیوري نه یو چې غرمه تللي، ماښام راګرځي
چــې مــو لــه چــا زړه لټېدلی لکه ساه تللي یو

(غ:۱۲۵۲)

که خوښ یو که ناخوښ یو ورسره شاربو به اړ یو
چــې غــاړې ته راولــوېده تر ګـــوره زنـدګي

(غ: ۱۲۴۹)

دنـیا او عقــبا دواړه وي پرتې پوله پر پوله
خو دومره لږ واټن هم د کلونو مزل غواړي

(غ: ۱۲۶۱)

ژوند څه وُ؟ پس له عمره ایله اوس دومره شوم پوه
چـې اخـیستې مـې پـه خـپلو اوږو خپله جنازه وه
(غ: ۵۵۵مخ)

خیر که آباد نه شوم، مه مې کړې په خوله د بل
چېرته د پسه خپله ساه، چېرته د قصاب پوکل؟
(غ: ۳۴۲)

سـپرلـیـه داسـې غلط بینو رانـه ورکـه کــړه لار
کوم چې پیریان ورته ښکارېږي، خو انسان نه ویني!
(غ: ۲۸۹)

يعقوب که په خپل زوی پسې شو ړوند عجبه نه ده

کـيسه کــوه د هــغه چـــې ولـــس پســـې ړندېـږي

(غ:۱۱۲۲)

پېته خوله فرياد د زړه د زړه غوړونه ښه اوري

سوي نفــسونه مې هم ســتړي جرسونه دي

(غ: ۱۱۱۰)

خاخکي د باران نه يو چې سيل شو، ځو

ســتا په لــوري خـوند کـوي تنــها سفر

(غ: ۱۲۸۶)

څو بلې شمې به ترې وبوټېږي
د تا په غــولي کـه يو پل وکرم
(غ: ۱۲۶۲)

ښايي له خــاورو يې تر حشره زقوم وبوټوي
که مې له ځانه سره يوسم گور ته دا غمونه
(غ: ۴۵۰)

تشه دعا چې عمل نه وي غـولـول دي د ځان
د چـنار پاڼو گـورئ وچ کـړل په دعـا لاســونه
(غ: ۱۱۳۳)

ژوند يوه پېچلي معما وه، مرگ يې بله غوټه
نه څوک د مينې په راز پوه شو، نه په راز د حسن
(غ: ۸۰۸)

درست عمر مې غم نه دی سېړيدو ته زړه ورکړی
بيا هم لکه دېوال د بتۍ خام پاته يمه
(غ: ٦۷۸)

له ځانه وتای نه شم، چا ته ورشم، چېرته لاړ؟
درست عمر په خپل زړه کې د آرزو پلونه وهم
(غ: ۱۱۴۸)

تـه د اســـتـغـنا ســمـا او زه د تمــنـا دنيـا
نه پوهېږم خدايزه چې په څه سره ملګري يو؟
(غ: ۲۴۸)

مـې مــګر غــمونه زمــوږ پاک په غاړه واړوي
سېل شي يو جهان خلی خاشاک په غاړه واړوي
(غ: ۷۰۳)

پردېسی چې وچه پاڼه د خزان کړم
جـنازه مې مګر باد په اوږو واخلي
(غ: ۶۹۸)

استاد محمدصدیق پسرلی